

FORPROSJEKTRAPPORT TIL PRODUKTUTVIKLINGS- PROSJEKT FOR BEIARELVA

Årets fiskekonger!

Årets laksekonge Terje Winther med 12-kiloslaksen

FORPROSJEKT TIL PRODUKTUTVIKLINGSPROSJEKT FOR BEIARELVA.

INNLEDNING

Hovedmålet for et slikt produktutviklingsprosjekt vil være å engasjere elveeierne til å være med å utvikle Beiarelva innenfor naturbasert reiseliv og fisketurisme. Målet med dette forprosjektet var gjennom arbeidet med å lage en driftsplan for elva å danne et grunnlag for å gå videre med et produktutviklingsprosjekt. Det viktigste i denne første fasen var å få til en god måldebatt blant grunneierne/skape en felles plattform.

Den forrige driftsplanen for Beiarelva fra 1998 var laget for en planperiode på 3 år og satte fokus på gjenoppbygging av lakse-, sjørrret- og sjørøyebestanden etter Gyrodactylus-infeksjonen i 1981. Planen inneholder svært lite om tiltak i forhold til næringsutvikling med basis i Beiarelva. Ut i fra de rådende forholdene var det viktigste å bygge opp fiskestammene, få elva frisk og få organisert alle grunneierne i et felles samarbeidsorgan. Forordet i driftsplanen avsluttes dog med at ”Med visse forutsetninger lagt til grunn kan Beiarvassdraget, som et unikt element i naturbildet, bli en av de mest etterspurte og viktigste kvaliteter som kilde for naturopplevelse og turistbasert næringsvirksomhet i framtida.”

Beiarelva ble i 2001 friskmeldt fra gyroen.

Gytefisketellinger de siste årene samt fangstrappporter fra 2001 – 2004 viser at laksestammen har bygd seg opp til et normalt nivå. En sterk laksebestand vil være et krav for økt lokal verdiskaping med basis i villaks.

Alle grunneiere langs den anadrome delen av elva er pr.dato innmeldt i Samarbeidsorganet for Beiarelva. Et viktig mål med det videre arbeidet er å skape engasjerte elveeiere; et godt økonomisk utbytte fra en bærekraftig bruk av villaksressursen vil nærmest være en forutsetning for å nå dette målet samt få en god forvaltning av villaksen og dens leveområder. De viktigste forutsetningene ser ut til å være på plass for å begynne å se framover for å se på hvilke næringsaktiviteter Beiarelva med dens ressurser kan utvikles til.

Beiarn er en liten kommune på ca.1300 innbyggere hvor tradisjonelt jordbruk er hovednæringa. De siste års negative utvikling med stadig færre innbyggere og flere og flere gårdsbruk som legges ned gir kommunen et stort behov for å få flere bein å stå på når det gjelder ny næringsutvikling. Kommunen har satset aktivt på bl.a. prosjektet ”Ressursbasert Næringsutvikling” de siste årene og viser stor vilje til videre satsing på å skaffe nye arbeidsplasser til bygda. Kommunen ser også et stort potensiale i en reiselivssatsing med utgangspunkt i Beiarelva. Samtidig mener kommunen at de to siste års fiske har synliggjort et klart behov for produktutvikling både av det direkte fiskerelaterte produktet og av tilliggende produkter som overnatting, servering, skilting osv. Etter kommunens vurdering er det også behov for et målrettet markedsarbeid dersom det reiselivsmessige potensialet skal utnyttes.

På landsbasis (ifølge tall fra 2003) besøker om lag 150.000 fiskere (hvorav 35.000 er utlendinger) lakseelvene våre og de bidrar til å skape nye arbeidsplasser og styrke bosettingen i distriktene i ei tid da landbruksnæringa for øvrig er under hardt press. Disse laksefiskerne

bidrar til en omsetning på ca. 1,3 milliarder kr/år og i Namsen (Grong og Overhalla) bidrar laksefiske til over 50 årsverk. Stortingsmelding nr.19 (1999-2000) påpeker også viktigheten av ”økt næringsmessig utnyttelse av utmarka”.

Hovedmålgruppa er alle grunneierne tilknyttet Samarbeidsorganet for Beiarelva. Samarbeidsorganet organiserer 23 grunneierlag inkludert Statskog og dette utgjør ca. 150 grunneiere.

Den sekundære målgruppa vil være alle brukerne av vassdraget, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Under arbeidet med driftsplanen ble det gjennomført en grundig måldebatt blant grunneierne. Denne debatten var i seg selv en læringsprosess for alle deltakerne der det ble formulert mange viktige utfordringer og delmål (se driftsplan s.14)

Samarbeidsorganet kom fram til en felles plattform som ble uttrykt i målet om at ”Beiarelva skal være ei sykdomsfri elv med en god fiskebestand. Beiarelva skal i løpet av 3 år danne et opplevelsesrikt samlingspunkt for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale sportsfiskere.”

Visjonen eller slagordet ”Beiarelva; en opplevelse som napper!” vil også være noe å jobbe fram i mot.

SITUASJONSANALYSE.

EKSISTERENDE NÆRINGSVIRKSOMHET TILKNYTTET BEIARELVA:

Overnattingsmuligheter i Beiarn

Camping, hytte, hus eller vertshus.. Her følger en oversikt over hvem som tilbyr overnatting i Beiarn.

Beiarn Turistsenter på Trones: Arvid Trolid Tlf: 755 68 880 / 90 20 23 20, Fax: 755 68 798. Campingplass, kafé med alle rettigheter, møsbrømløse, behjelpelig med arrangementer. 4 hytter med 5 og 8 sengeplasser, dusj, toalett, TV, minikjøkken. 2 dobbeltrom, enkeltrom, solarium, 24 vognplasser med strøm. Salg av fiskekort til lakselva og jakt og fiskekort til Kvalvassområdet. Desinfisering.

Frantzen Gjestgiveri på Strand: Vigdis og Simon Engholm Tlf: 755 69 624 / 755 69 530 / 941 55 649. 2 hytter med 4 sengeplasser, minikjøkken, 5 dobbeltrom, 3 enkeltrom, alle med vaskeservanter. Solarium, kiosk med videoutleie og gatekjøkken med utkjøring. Fiskekort til lakselva, guiding. Desinfisering, behjelpelig med barnevakt.

Beiarn Gjestegård May-Liss og Børt-Erik Nystad Tlf 755 68 300 / 918 43 384. 15 sengeplasser: Enkeltrom, dobbeltrom, leiligheter med eget kjøkken, dusj og WC, Kafé med hjemmelaget mat bl.a. møsbrømløse, rømmegrøt- alle rettigheter. Fiskekort til Beiarelva, Desinfisering. Behjelpelig med arrangement. Nær bank, butikk, kirke m.m.

Kjellingstraumen i Beiarfjorden: Gunn Lise og Trond Johansen Tlf: 757 57 165 / 948 90 747. 3 leiligheter med 3-10 sengeplasser. 450,- pr døgn.

Kvæl Camping på Kvæl: Bjørnar Selfors Tlf: 755 68 213. E-post: bjselfor@online.no Campingvognplass, teltplass, 2 leiligheter i restaurert Nordlandshus, bad, stue, kjøkken, 2 eller 3 soverom. Fiskekort til lakselva, desinfisering.

* * *

"Badet" på Trones: Gyda Tollånes Tlf: 755 68 794. Soveplass til 4 personer. Ikke sengetøy. 350,- pr døgn. Mobildekning.

BOT-Bodø og Omegns Turistforenings hytter: Gråtådsstua, Tverrbrennstua, Beiarnstua ligger alle i Beiarn kommune. Disse er selvbetjente med DNT nøkkel, kokemuligheter, 9-12 sengeplasser, Beiarnstua ligger ved vei, T.stua ligger 1km fra vei, G.stua 6km fra vei. I tillegg ligger Bjøllåvasstua, Midtistua, Saltfjellstua i mindre enn en dags gange fra Beiarn.

Brevika ved Beiarfjorden: [Fylkesmannens landbruksavdeling](#) ved Bård Håvard Viken eller Eva Nesje 755 47 840 / 92821549. Et stort hus med rikelig utstyrt kjøkken med bl.a. oppvaskmaskin, stue, storsal, 18 sengeplasser fordelt på 4 soverom, møterom, bad med badstue mv. På tunet er også to mindre hytter med innlagt strøm. Totalt 25 sengeplasser. Vei helt fram, 8 km fra nærmeste nabo. Salg av fiskekort og småviltkort.

Gråtådsstua i Gråtådalen: Håkon Høyås Tlf: 755 69 932 og Stein Ove Johannessen tlf.75569608. Beiarn Jeger og Fiske Forening. 2 soverom, gassovn, kjøkkenutstyr. Kun

leie av sengeplass. 120,- ikkemedl. 60,- medlem. Ligger en dagsmarsj fra vei.

Hus på Kvæl: Inger og Hans Kvæl Tlf. 755 68 281 / 948 94 091 Hus med 3 soverom med 6 senger, fullt utstyr kjøkken, stue, dusj og bad, vaskemaskin, sengetøy. Nært elv

Hytte på Kvæl: Hugo Nybakk tlf. 75568264. Hytte med stue/kjøkken, dusj og klosett og 2 soverom (6-8 sengeplasser). TV.

Hus på Trones: Asbjørn og Lillian Trolid Tlf: 755 68 700. Alt utstyr, sengeklær, dusj, gjerne sesongleie.

Hytte i Nes: Sussi og [Erik Gabrielsen](#) Tlf: 755 69 610. Stue med kjøkkenkrok, 4 sengeplasser, (bruker du stua også er det 6 sengeplasser), bad med dusj, TV, kjøleskap. Nært elv.

Hytte på Os: Doris og Terje Solhaug Tlf: 755 69 633. Soveplass til 7 personer + 2 i anneks. Altan, stue med spisekrok, kjøkken med utstyr, vaskerom med vaskemaskin, bad og badstu. TV med parabol. 500,- pr døgn. Mobildekning

Kattugelbo på Solbakk: Gunnar Skoglund Tlf 755 68 827. Beiarn Jeger og Fiske Forening. Hytte med strøm, kjøkkenutstyr, oppholdsrom, 4 sengeplasser. 60,- ikke medlem, 30,- medlem.

Ramskjell ved Ramskjellvatnet: Rudolf Ingvaldsen Tlf: 948 18 086. Hytte i Ramskjelldalen, 100,- pr døgn, 16 mannstelt med ovn, 30,- pr person pr døgn, kan sette opp storlavvo. Fiskekort. Fiske med garn kan arrangeres. Båttransport.

Skolehuset i Eggesvika Tlf: 757 57 111 / 945 35 299.

Skolehuset i Gråtådalen: Turistinformasjonen 755 69 500. Stue, kjøkken, WC. Soveplass til 4.

Statskogs hytte på Tollå: Tlf: 756 47 780. 7 sengeplasser, Toalett, strøm, bilvei helt fram.

Staupåmoen i øvre Beiardalen: Geir og Marianne Heggmo Tlf: 755 69 911. Soveplass til 8 stk, 12 med madrasser, mulighet for flere. 500,- pr døgn, 600,- pr døgn dersom flere enn 12 stk. Mulighet for leie av sengeklær. Ikke mobildekning i hus. Badestamp.

Trolistua på Troli: Gunnar Storhaug Tlf: 755 68 743 / 948 66 945 / 950 21 709. restaurert Nordlandshus, alt av kokeutstyr, bestikk. 4 sengeplasser, + sovesofaer, madrasser. Leie av sengeklær, mobildekning, TV, dusj, WC. Fin utsikt. 300,- pr døgn.

Villmarkscampen i Tollådalen: Toril og Knut Sivertsen Tlf: 755 68 704 / 948 50 418. Garantert uten luksus, overnatt på reinskinn i gamle eller lavvo. 12 personer +. Samiske kulturminner, Beiarns mektigste fossefall, guiding.

Åsvasshytta ved Skoglund i Tollådalen: Kjetil Laukslett Tlf: 755 69 668. Beiarn Jeger og Fiske Forening. 5 soveplasser. Gassovn, kjøkkenutstyr. 3 km fra vei. 60,- ikke medlem, 30,- medlem.

Annen næringsvirksomhet

Geir`s fluefiske og guiding: Geir Kvæl, tlf. 99459277 guiding@beiarelv.no
www.beiarelv.no Salg av fluer og annet fluefiskeutstyr, kurs i fluekasting, tilpasning og utleie av fiskeutstyr, guiding i elva. Pris etter avtale.

Beiarn og Misvær Samvirkelag, avd. Storjord, Tollå og Moldjord: Tlf. 75569520 Salg av friluftsutstyr og fiskeutstyr.

Sigm Troli & Sønn, bensinstasjon: Tlf. 75568701 Salg av bl.a. fiskeutstyr.

Spesialsport Beiarn: Bjørn Laukslett, tlf.75568819 Salg av utstyr til grotting, klatring og redning samt vanlig friluftsutstyr.

Vigdis gatekjøkken og kiosk: Tlf. 75569663

Beiarlefs: Tlf.75568333

Laftehytta: Beiarn Husflidslag v/Lillian Moldjord, tlf. 75568162 Salg av Beiarhusflid og Turistinformasjon (tlf. 75569500)

Kommunens hjørnesteinsbedrift: Bygda har totalt ca.350 landbrukseiendommer med ca. 450 eiere. 82 aktive bruk som søker produksjonstilskudd. 23 grunneierlag som selger fiskekort til Beiarelva.

REKREASJONSMULIGHETER:

Elvefiske: 23 grunneierlag selger fiskekort til Beiarelva for både lakse-, sjøørrett- og sjørøyefiske. www.beiarelva.com

Innlandsfiske: Det selges fiskekort til flotte fiskevann som for eksempel Ramskjell, Kvalvatn og Kobbåvatn. Se Jakt- og fiskekart for Salten

Sjøfiske: I Beiarfjorden kan det fiskes både fra land og fra båt, båtutleie kan ordnes og guiding til fiskeplasser. Særlig godt seifiske. Fiskekort er ikke nødvendig.

Jakt: Småviltjakt og elgjakt er aktuelle jaktformer. Se Jakt- og fiskekart for Salten

Grotting: Beiarn Grotteklubb v/Bjørn Laukslett, tlf. 75568819 Det er registrert 170 kalksteinsgrotter og det tilbys grotteguiding, grottekartlegging og kurs.

Saltfjellet/Svartisen Nasjonalpark: Beiarn er porten til Saltfjellet / Svartisen nasjonalpark, noe som tilkjenner at vi her har et av de vakreste og mest verdifulle naturområdene i Norge. Merkede turløyper loser deg gjennom fjelleventyret, og en rekke turistforeningshytter kan benyttes.

Turforslag: Beiarnaturen byr på utallige muligheter til å ferdes i naturen, for liten og stor, korte eller lange turer. Det finnes merkede løyper, trimkassetilbud som skolene står bak (Sprækingen på Trones skole og Hoppetussa på Moldjord skole), og fiskevann og fjelltopper. Turbrosjyrer om Beiarfjellet, Kobbåvatn og Fotefar mot Nord (sti fra Grottådalen til Os) fins, samt boka "På tur" et samarbeid mellom Beiarn, Gildeskål, Meløy og Skjerstad.

Svartkjeltreff: Hver uke gjennom hele sommeren arr. lag/foreninger eller grunneierlag et treff med bål og bålcaffe m.m. på ulike plasser rundt om i bygda.

Kunst: Beiarn er med i Skulpturlandskap Nordland, og vår skulptur "I dag, i morgen, alltid" av Cari Caven finner du på Trones. I tillegg har vårt lokale kunstnerpar Kurt Edvin B.Hansen og Ann Rita Nybostad etablert galleriet Brygge Galleri i Tvervik. Kurt Edvin har blant annet gjort naturen til mer enn bare natur gjennom sine kunstverk "En reise i tid og rom" ved Bygdetunet og "Spor av tid" ute i fjorden.

Kulturminner: - Salten Museum med Beiarn Bygdetun og Klokkergården,
Tlf. 75568141/91194969
- Kulturminner i Tollådalen (se egen brosjyre)

Elgsafari: Arstaddalen i Beiarn er et eldorado for deg som vil se elgen. Sjansen for å se elg her er svært høy. Arstaddalen preges av bratte fjellsider og er en frodig dal med gode beiteforhold for elgen. Det tilbys guiding.

Kanopadling: Nærmiljøsentralen leier ut kanoer med vest og årer. Beiarelva, Beiarfjorden, Ramskjellvatnet og Arstaddammen er aktuelle og barnevennlige turmål, som hver for seg viser forskjellige sider ved Beiarn.

Hesteridning: Tore Berntsen og Britt Hege Kvalnes, tlf. 75568379/40286186.
Ridning på Bygdetunet hver helg om sommeren. Timebestilling ellers i uka hele året.
Dagsturer med fjellridning event. med overnatting etter avtale.

FORVALTNING:

Beiarn Kommune i samarbeid med Beiarn Husflidslag har ansvar for Turistinformasjonen som er lokalisert på Laftehytta på Storjord. Dette samarbeidet fungerer godt og det har vært ansatt en guide og en turistvert de siste somrene. Guidingen har først og fremst rettet seg mot grottene og turalternativ i fjellet, men er åpen for de fleste etterspørslar.

Private eller lag/foreninger forvalter resten av nærings- og rekreasjonsvirksomheten. Det er kun et foretak som tilbyr guiding i forbindelse med fiske og det har sin base på Frantzen Gjestegiveri på Strand. Denne modellen med et guideforetak tilknyttet et overnattingsforetak har vist seg å være en vellykket kombinasjon og ønskes utviklet videre. Spesialsport Beiarn og Grotteklubben samarbeider om å arrangere firmaturer og syr sammen opplegg tilpasset etterspørselen. Det kan være alt fra grotting og lavvoturer om vinteren til fisketurer om sommeren. Når det gjelder fiske i Beiarelva har de et nært samarbeid med de aktuelle grunneierlagene der det fiskes. Dette ønskes også utviklet.

Når det gjelder behovet for overnatting finnes det mange enkelthytter spredt rundt i bygda, men de opptrer ikke samlet utad med noe felles bookingsystem. En oversikt finnes dog både på Laftehytta og på Beiarn Kommune sine hjemmesider. Behovet for flere campingplasser i bygda har vært uttrykt og det har vært flere planer om slike, da helst nede i bygda. Både på Innerjorda på Moldjord og på Arstad har det vært konkrete planer. I forbindelse med Stedsutviklingsprosjektet på Moldjord er det lansert et forslag om en elvecamping ut mot Slagøyra. Her er mangler det aktuelle drivere som er villig til å satse på et slikt prosjekt.

VURDERING AV FISKEPOTENSIALE.

HVA ER GJORT ?

- Viktige begivenheter i Beiarelva
- 1975-78 Forundersøkelser ble utført i forbindelse med Saltfjellet/Svartisutbyggingen. Finansierte av NVE-Statskraftverkene. Fra 1978 ble undersøkelser av ungfisk og innsamling av skjellpøver videreført av RUN/NINA. De første årene ble dette finansiert av NVE-Statskraftverkene, men etter hvert av DN i forbindelse med gyroproblematikken.
- 1981 Gyrodactylus salaris ble påvist på laksungene i Beiarelva.
- 1989-92 Konesjonsbetingede undersøkelser av bunndyr og fisk ble utført i Beiarelva i forbindelse med Storglomfjordutbyggingen. Utført av NINA og NTNU der Statkraft sto bak finansieringen.
- 1989 Laksefiske blir forbudt.
- 1993 Storglomfjordutbyggingen ble gjennomført. Den førte til redusert vannføring hele året og høyere temperatur om sommeren i Beiarelva.
- 1994 Rotenonbehandling ble gjennomført.
- 2001 Elva blir friskmeldt for gyro og det blir åpnet for et begrenset fiske på laks.
- 2003 I fiskesesongen ble det solgt 4320 fiskekort.
- 2004 Det ble solgt 4580 døgnkort dette året.

- Utsetting av fisk og yngel

Laks	Sjørøye
1994 14 000 smolt	18 000 2-års, 4 000 1-års, 8 000 yngel.
1995 17 000 smolt, 14 000 1-års, 5 000 yngel.	18 000 smolt, 12 000 yngel.
1998 85 000 øyerogn klekt i klekkeriet og satt som yngel	
1999 135 000 ”	
2000 135 000 ”	
2001 85 000 ”	

- Gytefiskregistrering

I 2003 ble det ikke gjennomført gytefiskregistreringer andre steder enn i laksetrappa i Tollåga ved elektrofisketeller.

Anslag på antall gyte rognkorn av laks og sjørøret pr. m² på utvalgte strekninger i Beiarelva høsten 2001. Beregningen har som utgangspunkt at 50 % av laksen er hunnfisk, at kjønnsmoden hunnfisk av sjørøret er > ¾ kg og at 65 % av sjørøret > ¾ kg er hunnfisk. Videre er det forutsatt en gjennomsnittlig rognmengde på 1500 rognkorn per kg hunnlaks og 1900 rognkorn per kg hunnfisk av sjørøret.

Gjennomsnittsvakta hos hunnfisken er hentet fra NINA sine registreringer av fisk fanget i fiskesesongene 1974-1992 (Arne Jensen, pers.med). Videre er det forutsatt at ca. 80 % av fisken blir observert ved dykkemetoden, dvs. at det registrerte antallet multipliseres med en faktor på 1,25. Til slutt er det tatt utgangspunkt i et totalt produksjonsareal på 26 000 m² (1300 x 20 m) i Tollåga, 7 000 m² i Store Gjeddåga (700 x 10 m) og 78 000 m² (2600 x 30 m) i den delen av hovedelva som ble undersøkt.

	Observert Per m2	Totalt antall	Hunnfisk	Gj.snittvekt	Kilo hunnfisk	Antall rogn
Tollåga						
Laks	54 10,6	67	34	5,4	184,0	276000
Sjørørret > ¾ kg	8 0,6	10	6,5	1,2	7,8	14 800
Store Gjeddåga						
Laks	4 3,7	5	2,5	5,4	13,5	25 650
Sjørørret > ¾ kg	33 8,7	41	26,6	1,2	32,0	60 800
Hovedelva 2,6 km						
Laks	59 3,8	73	36,6	5,4	198,0	297 000
Sjørørret > ¾ kg	9 0,2	11	7,3	1,3	8,7	16 539

Ut fra beregninger som er gjort i sammenlignbare elver andre steder i Norge og Canada bør rogn tettheten av laks i Beiarelva ligge på minst 2 rognkorn per 1 m2 for at potensiale for produksjon av yngel skal nås. Beregningene viser at rogn tettheten i Tollåga, Store Gjeddåga og den delen av hovedelva som ble undersøkt ligger over dette.

I 2001 ble det registrert 117 gytelaks på de undersøkte områdene. Dette gir en tetthet på 25 laks per km. Dersom antatt gytestrekning er på 20 km, skulle det være ca. 500 gytelaks høsten 2001, noe som er det samme som oppfisket kvanta (antall). Dette er også et minimum antall gytefisk som bør være i elva før gyteperioden starter. Det er områdene i Tollåga, Gjeddåga og øvre deler av hovedelva som har de beste gyteområdene for laks.

I 2002 ble det registrert 194 gytefisk over en strekning på 4,1 km.

I 2004 ble det foretatt gytefiskregistrering den 8.okt. under gode forhold:

Sum Tollåga unntatt Brunnes: 75 laks, 60 ørret, 2 sjørøye

Store Gjeddåga: 17 laks, 34 ørret, 52 sjørøye

Beiarelva - Høgforsen til Sommerfjoshøla: 224 laks, 162 ørret, 15 sjørøye

I tillegg er det 4 stk fjellørret ved Høgforsen til Trohøla (Beiarelva)

- Fangstregistreringer

Fangststatistikken for perioden 1973-1977 baserer seg på intervjuundersøkelser og skal være nær den reelle fangsten, mens den offisielle statistikken for perioden 1978-1990 er svært mangelfull og derfor utelatt i denne oversikten.

År	Ørret		Laks		Sjørøye	
	Antall	Kg	Antall	Kg	Antall	Kg
1973	3129	1938	345	2012		
1974	3047	1983	477	2676		
1975	3311	2117	273	1650		
1976	5194	3910	800	5036		
1977	5375	4044	540	3128		
1991	489	829				
1993	1117	1217				
1994	149	223				
1995	650	600				
1996	509	581				
1997	228	234				
1998	370	373	22	76		
1999	941	820	16	65	27	17
2000	2155	1627	12	28	233	161
2001	2632	2219	508	1976	147	94
2002	3949	3769	611	2333	423	263
2003	3428	3583	828	2932	297	140
2004	3187	4260	720	3246	99	70

BEREGNING AV INNSIG AV ÅRSKLASSER.

I følge beregninger fra driftsplan for Beiarelva fra 1998 er den gytefisken som nå kommer opp i elva, yngel som ble satt ut i 1995

Samme driftsplan forventer også at bestanden av gytefisk og fiskbar bestand vil være tilnærmet normal i 2004 – 2005. Sammenholder vi gytefiskregistreringer og fangsstatistikk de siste årene ser vi at disse forventningene er innfridd.

MULIGHETER FOR UTVIDET LAKSESTREKNING BÅDE I TOLLÅGA OG STORÅGA.

Fisketrappa i Tollåga kan utbedres slik at oppgangen av fisk ikke er avhengig av vannstanden (nå har fisken problemer med å gå opp ved lav vannstand). I 2003 ble det registrert oppgang av 13 lakser i den elektriske fisketelleren.

Dersom fisketrappene i Høgforsen blir restaurert vil laksen trolig kunne vandre 25 km videre oppover i hovedelva til en foss ved Leiråmo. I tillegg vil ca.1km av Tverråga og ca.20km av Grottåga samt flere mindre sideelver/-bekker kunne bli tilgjengelig for oppvandring.

Det er nå i gang arbeid både med å undersøke gyte- og oppvekstforholdene ovenfor Høgforsen (samarbeid med Fylkesmannen og VESO) og å utgreie kostnadene og restaureringsarbeide i fisketrappene i Høgforsen (samarbeid med Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Beiarn Kommune). (Se også handlingsdelen av driftsplanen pkt. 1.5).

DN har tidligere i år beregnet et kostnadsoverslag på fisketrapp i Høgforsen og Øvre og Nedre Brufors til ca.2,3 mill. kr. En stipulert økt verdiskaping bare i form av fiskekortsalg på den

nye strekningen vil komme opp i ca.500.000,- kr pr. år. I tillegg vil det måtte beregnes økt salg av overnatting, bespisning og handel hos det lokale næringsliv. Statskog eier en god del av en eventuell utvidet laksestrekning ovenfor Høgforsen og en mulig forvaltningsstrategi på disse strekningene er at Beiarn Jeger- og fiskerforening leier og foretar salg av fiskekort og desinifisering slik at man opprettholder den lokale vediskapningen.

KLEKKERIET.

Samarbeidsorganet for Beiarelva disponerer et klekkeri på Osbakk som ble bygd i 1997. Klekkeriet ble brukt til oppbevaring og klekking av øyerogn fra genbanken i Bjerka fram til 2001. Klekkeriet har kapasitet til å oppbevare laks/sjørøret/sjørøye i 3 store kummer (på 9000 og 6000 liter) og disponerer 4 klekkekar for klekking av rogn. I år (2004) planlegges det stamfiske som skal oppbevares i klekkeriet. Stamfisken skal befruktes og det skal klekkes ut øyerogn som skal settes ut i vassdraget ovenfor Høgforsen. Blir dette vellykket og det viser seg at det er gode oppvekstforhold for laksen i øvre deler av elva, vil nok klekkeriet bli benyttet til dette formålet i en god del år framover. Klekkeriet har et større verdiskapningspotensiale enn det som blir utnyttet i dag. Driften av klekkeriet er i dag basert på ulønnet dugnadsarbeide, men med tanke på en utviding av kultuveringsarbeidet i elva vil neppe kun frivillig innsats være tilstrekkelig for utvikling og gjennomføring. Kultiveringsarbeidet kan vise seg å bli en såpass omfattende oppgave at den må inn i fastere organisatoriske former. Foruten å være et klekkeri for elva kan det også utnyttes til oppbevaring og klekking av innlandsfisk. Dette må organiseres de årene det ikke benyttes til anadrom fisk og kan for eksempel utføres av private aktører eller lag/foreninger (eks. Jeger- og fiskerforening)

VURDERING AV NÆRINGSPOTENSIALET:

I rapporten fra Northern Periphery-prosjektet "Salmon Rivers" om forvaltning av villaks i Beiarelva blir Beiarelva sammenlignet med bl.a. Verdalselva når det gjelder økonomiske virkninger av fiskestammene. Verdalselva ble i lag med andre trøndelagselver gjenstand for en nyttekostnadsanalyse i 2000 hvor beregningene ble gjort ut i fra rekreasjonsverdien av laksefisket i elvene, verdien av sjølaksefisket, opsjons- og eksistensverdien av laksestammene i elvene. (DN-utredning nr.2000-3) Beiarelva har nok et større produksjonspotensiale når det gjelder villaks enn Verdalselva og i tillegg har elva en storørrettstamme og en stamme av arktisk sjørøye. Ut i fra sammenligningsberegninger vil Beiarelva ha en minimum årlig rekreasjonsverdi på ca. 5 mill. kr. Hva som årlig kan tas ut av økonomisk verdi derimot vil være betinget av etterspørsel, salg og prissetting av tilknyttede tjenester. Her ligger det et potensiale for økonomisk avkastning for elveeiere og lokalsamfunn som på langt nær er utnyttet.

Fiskekort er den vanligste formen for produkt fiskerne kjøper. Korttidsleie eller døgnkort er det 4 av 5 fiskere som kjøper. (Ifølge en rapport utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Kontaktutvalget for landbruk og reiseliv, 5.11.03. Deltakerne i arbeidsgruppa har vært Skogeierforbundet og Reiselivsbedriftenes Landsforening)

I 2004 ble det solgt 4580 kort i Beiarelva og med en stipulert gjennomsnittspris på ca. 200,- kr vil det si en omsetning på ca. 916.000,- kr. Beregner vi potensialet etter antall mulige solgte kort etter elvestrekning (62000m : 200m/stang x 70 døgn x ca.200,-kr/kort) kommer vi opp i en mulig omsetning på kortsalg på ca. 4,3 mill. kr.

Fiskerne er trofaste kunder med lang fiskeerfaring og velger ofte de samme vassdragene fra år til år. Variasjoner forekommer selvsagt og det er en klar sammenheng mellom mengde laks

og antall solgte fiskedøgn. Selv om fiskerne er en stabil og relativt konservativ kundegruppe, følger også denne typen turister på enkelte områder de generelle trendene innen reiselivet. Dette fører til at det er en økende tendens til at fiskerne etterspør et bedre tilrettelagt fiske. Det er økt etterspørsel etter bedre overnattingstilbud, flere har behov for veiledning og guiding og det er økt etterspørsel etter pakke tilbud hvor både fiske, overnatting og andre tjenester inngår. Det er også flere som er villige til å betale for å få et eget vald. Vi ser også en økt spesialisering blant fiskerne og økende bruk av for eksempel flueutstyr til fiske. Potensiale for økt omsetning kan skje ved å øke andelen tilreisende både fra Norge og utlandet og ved å utvikle tilrettelagte produkter beregnet på "spesialistene" og bedriftsmarkedet. Med vår villmarkspregete vassdragsnatur er det viktig å utvikle helhetlige produkter som godt fiske med tilrettelagte hvileplasser, merking av fiskeplasser, overnatting nær fiskeplassen og guiding. Samtidig er det et stort fortrinn at laksefiske som næring har et stort og variert kundetilfang. Over tid kan vi bygge en merkevare gjennom markedsføring av våre lokale og "unike" kvaliteter. Forutsetningen er at næringsaktørene i bygda må spille hverandre gode som på et fotballag og unne hverandre suksess. Da vinner hele bygda. Misunnelse stenger ofte for samhandling.

ORGANISERING OG FORVALTNINGSSTRATEGIER.

DAGENS ORGANISERING:

Grunneierne:

Samarbeidsorganet for Beiarelva er en paraplyorganisasjon for grunneiere langs Beiarelva og ble etablert 1984. Vedtektene for laget ble sist endret på årsmøtet i 2000. I §2 om formål og arbeidsoppgaver heter det at "Samarbeidsorganets formål er å samle lag av fiskerettshavere i området for i fellesskap å forvalte fiskeressursene som en del av næringsgrunnet i landbruket, utmarksnæring og turisme, og på en måte som skaper økte arbeids- og inntektsmuligheter. Samarbeidsorganet skal i sitt arbeid sørge for en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene i vassdraget, ivareta fiskerettshavernes interesser ovenfor off. myndigheter, interesseorganisasjoner og allmennheten samt legge til rette for et variert og attraktivt sportsfiske for befolkningen."

Det er i alt 23 grunneierlag og enkeltgrunneiere som er tilsluttet Samarbeidsorganet, og som har fiskerett i elva. En del av de gårdene som ligger ovenfor Høgforsen hvor det ikke er lakseførende strekning i dag, er også tilsluttet Samarbeidsorganet. Inndelingen av vald er stort sett identisk med de enkelte gårder og enkeltbruk som har fiskerett, og det selges kort på bakgrunn av denne organiseringa.

Beiarn Jeger- og fiskerforening:

Er en brukerorganisasjon tilsluttet Norges Jeger- og Fiskerforbund. Ble stiftet i 1977 og har ca. 50 medlemmer. Foreningen driver med fiskestell, jegerprøvekurs, leirdueskyting og diverse andre kurs. De har 3 hytter som leies ut.

Beiarn Næringsforum: Det arbeides med å opprette et næringsforum hvor også reiselivsbedriftene skal delta.

Uorganiserte distributører:

Som man ser av lista over overnattingsmuligheter i Beiarn er det en god del aktører som ikke deltar i noen form for organisert virksomhet.

Den off. lakseforvaltningen:

Beiarn Kommune som er den lokale fiskeforvaltningen driver etter bestemmelsene i Lov om laksefisk og innlandsfisk av 15.mai 1992 (§25)

Fylkesmannen i Nordland v/miljøvernavdelinga:

Har ansvar for å forvalte anadrom laksefisk og styrer også etter forannevnte lov.

Direktoratet for naturforvaltning:

DN er det sentrale utøvende og rådgivende forvaltningsorganet innefor lakseforvaltningen. DN er underlagt Miljøverndep. Og har instruksjonsmyndighet i forhold til Fylkesmannens lakseforvaltning.

Organisering av laksefiske i et verdikjedeperspektiv: (fra foredrag under konferansen om fisketurisme i laksevassdrag i Trondheim, 5.-7.10.03 av Øystein Aas fra NINA)

Ressurs	Produkt	Distribusjon	Marked
Laks	Båtfiske for bedrifter	Direkte	Norsk
Elv	Fiskekurs	Reisebyrå	Britisk
Hytte	Ukepakke	Agent	Svensk
Kårbolig	Fluefiske på kortvald	Nettside	Ekspert
Ledig arbeidskraft	Osv.	Osv.	Familier
Kompetanse			Osv.

Om vi ser dagens organisering i et verdikjedeperspektiv, er det påfallende at organiseringen nesten utelukkende går på tvers av verdikjeden. I et næringsutviklingsperspektiv er det meget synd at det ikke er etablert bedre samarbeid mellom aktører med ulike ståsted i verdikjeden.

MULIGHETER FOR FRAMTIDIG ORGANISERING:

Hvis medlemmene ønsker å endre dagens organisering er det flere muligheter å velge mellom. Ser vi på hvordan andre store laksevassdrag i Norge er organisert, finner vi et vidt spekter av organisasjonsformer.

Verdalselva:

2 elveeierlag, Helgåa og Verdalselva organiserer ca. 200 grunneiere. Noen grunneiere leier ut på årsbasis til den lokale jeger- og fiskerforeninga, andre har ukesutleie i tilknytning til camping eller andre former for pakker. Bedriftsutleie for deler av sesongen forekommer også, men langt det meste av fisket er basert på salg av døgnkort.

Orkla:

Orkla Fellesforvaltning er organisasjonen for alle fiskerettighetshavere i Orkla. Det ble gjennomført et Flertallsvedtak som påla alle grunneierne deltakelse og en årlig forvaltningsavgift. Denne er delt inn i 13 satser etter omsetning av fiske.

Namsen :

Namsenvassdragets Grunneierforening er en overbygning for 33 vald og valdsamarbeid i Namsen. De organiserer 319 grunneiere som er ca. 75% av alle fiskerettighetshaverne. Medlemsavgift og stemmerett regnes ut etter en viss %-andel av den totale omsetningen og

fangsten. Kortsalg og utleie foregår fra hvert enkelt vald/valdsamarbeid og har en sammensatt organisering alt fra vanlig kortsalg på ett vald til mer eksklusiv utleie på andre vald. Aktører og salgskanaler som kan nevnes er Namsen Adventure, Namsenfisk, Firma Albert Collett, Upper Namsen Fishing osv.

Målselva:

Samarbeidsutvalget for Målselvvassdraget (SUM) er en overbygning av 2 jeger- og fiskerforeninger og 6 grunneierlag/elveeierlag inkludert Statskog og Målselv Kommune som også er grunneiere i elva. Alle grunneierne er imidlertid ikke organisert og et mål er å få til en bedre organisering av rettighetshaverne for å få en mer samlet forvaltning.

Alta:

Alta Laksefiskeri Interessentskap har fiskeretten i hele Altaelva og har 220 medlemmer. For å bli medlem må man være bruker eller eier av jord på min. 5 da i Altadalen. Styret på 7 medlemmer leder Interessentskapet som også sysselsetter ca. 9 årsverk. Det er fritt kortsalg i hele elva for lokalbefolkningen fra 1.06. – 23.06. og i den nederste sonen til 31.08. De tre midterste sonene er utleid bortsett fra perioden 12.07.-17.08. hvor det er kortsalg. Kortsalget foregår ved at man registrerer seg for å delta i en trekning som bestemmer kjøperekkefølgen. Den øverste sonen Sautso er utleid hele sesongen med fang og slipp.

Uansett hvilke former for organisering vi velger må vi få et bedre utviklet samarbeid både fiskerettshaverne i mellom og på tvers av verdikjeden. Det å få en større samordning av rettighetene vil være en krevende og langsiktig prosess.

SAMARBEID MED KOMMUNAL – OG FYLKESFORVALTNINGSMYNDIGHET:

Samarbeidsorganet har samarbeidet nært med de kommunale forvaltningsmyndighetene de to siste årene i arbeidet med å lage ny driftsplan. Miljøvernkonsulenten ble frikjøpt for å skrive planen og delta aktivt i forarbeidet. Det har også vært et nært samarbeid når det gjelder oppsyn i elva, å lage et forprosjekt for å restaurere laksetrappene i Høgforsen, å lage 3 store info-tavler om bl.a. fiske i elva m.m.

Fylkesforvaltningsmyndighetene har vært en mye brukt diskusjonspartner, vi har fått tilskudd til ulike fiskeformål som for eksempel utbedring av fisketrappa i Tollåga og forundersøkelser i forbindelse med restaurering av fisketrapper i Høgforsen samt at fylkesmannen har utført gytefisketelling i elva fram til og med 2002.

KARTLEGGING AV RESSURSER OG KOMPETANSE.

I Beiarn har grunneierne vært flinke til å organisere seg og lage driftsplaner. De har vist at de har kompetanse på dette med lokal forvaltning ved å organisere og reorganisere seg i grunneierlag/elveeierlag og det er etablert mange aktive drivere for å utvikle mye av grunnlaget for fisketurismen. Beiarn har en fantastisk flott natur, vi har en stor og godt etablert lakse-, sjørørret- og sjørøyestamme; i det hele tatt et godt naturlig ressursgrunnlag.

Grunneierlagene har imidlertid vist seg å være mindre egnet til å drive næringsvirksomhet.

Generelt sett er det mangel på kunnskap og erfaring på grunneiersiden når det gjelder utvikling av laksefiske som næring. Mange har ikke bakgrunn, innsikt i eller kultur for å drive med reiseliv. Veidemannstradisjonen (når du vet om en god fiskeplass eller en god fiskemetode så skal du ikke fortelle det til andre) vil måtte vike for å kunne utvikle en vellykket fisketurisme. Spesielt er det mangel på hva som kreves av tilrettelegging for ulike kundegrupper. For mange er det også en utfordring å sette en pris som står i forhold til produktets kvalitet. Det finnes imidlertid noen flinke aktører i næringen som det kan bygges videre på.

Som tidligere nevnt trenger vi et mer utviklet samarbeid mellom aktører med ulik ståsted i verdikjeden (for eksempel mellom grunneierne og reiselivsnæringa), men også mellom de ulike grunneierne/valdene. Fisketurismebedriftene må kunne disponere fisket i elva for å selge et tilrettelagt sportsfiske og det må kunne fiskes på hele elvestrengen (fra begge sider av elva). Poenget er at fisketurismebedriften må vite hvem som fisker i elva når de tar med seg sine gjester som skal guides. De kan ikke risikere at det står markfiskere som fisker på de beste hølene når de kommer med fluefiskere som skal introduseres til elva.

Det må stimuleres til en gründerkultur for å få flere innen landbruket til å se mulighetene som selvstendig næringsdrivende også innen fisketurisme.

Likeledes er det et behov for utdanning av flere guider.

Næringsutøverne i landbruket har imidlertid gjennom sin sterke binding i ressursgrunnet, erfaring som selvstendige næringsdrivende, produksjonskunnskap og tradisjoner for å kombinere flere virksomheter, svært gode forutsetninger for å etablere nye næringsveier basert på utmarksressurser.

PLAN FOR PRODUKTUTVIKLING AV NATURBASERT REISELIV OG TURISME KNYTTET TIL BEIARELVA.

Under driftsplanarbeidet ble det gjennomført en måldebatt blant medlemmene i Samarbeidsorganet og mange gode ideer til utvikling av fisketurisme og reiseliv kom fram: ”Guiding, flere overnattingstilbud, dra andre lokale næringer inn i planlegginga, kompetanseoppbygging hos turistvertene, tilrettelegging slik at fiskere m/familie trives, turisme og reiseliv må være et satsingsområde for de enkelte grunneierlag, felles profil markedsføring og fornøyde kunder” (fra Driftsplanen s.14-15)

I handlingsdelen av driftsplanen som omhandler næring og rekreasjon prioriteres følgende tiltak: Fysisk tilrettelegging, fiskeplass for funksjonshemmede, informasjon om fiske, fiske retta mot barn og unge, hjemmeside, opplæring av guider, lokal foredling og omsetting av laks og sjørret og utvikle eksklusive vald/pakkeløsninger for fiske.

- I løpet av 2004 har Samarbeidsutvalget prioritert å lage en egen hjemmeside (www.beiarelva.com) hvor en oppdatert fiskebørs har hovedfokus. Denne har vært godt besøkt og vil bli videreutviklet. I tillegg har flere enkeltvald også sine hjemmesider.
- Flere vald har arbeidet flittig med å legge til rette langs elva med gapahuker, bord og benker, utedo, rydding av stier m.m.
- I samarbeid med Beiarn Kommune og Salten Friluftsråd har Samarbeidsorganet fått laget 3 store informasjonstavler som også informerer om fiske i elva. Disse skal settes opp før sesongen 2005. I tillegg har Samarbeidsorganet laget felles navneskilt utformet som en laks som viser vei ned til de enkelte fiskeplassene langs elva.
- I løpet av fiskesesongen 2004 ble det også invitert til egen fiskedag for barn og unge i Beiarelva. Det var lite påmelding i år, men tilbudet vil bli gjentatt til neste år.

- I forbindelse med Områdetiltak på Moldjord, er Moldjord elveeierlag godt i gang med planlegging av en fiskeplass tilrettelagt for funksjonshemmede med god hjelp fra Salten Friluftsråd og deres Kyststiprosjekt.

Arbeidsgruppa nedsatt av Kontaktutvalget for landbruk og reiseliv har anbefalt 2 hovedmål og flere hovedstrategier for utmarksbasert reiseliv på nasjonalt plan som på flere punkter sammenfaller med våre lokale mål og tiltak:

Omsetningen innenfor det utmarksbaserte reiselivet skal økes med ca.65% iløpet av en 10-års periode og grunneierne skal gjennom aktivt eierskap i verdikjeden oppnå en større del av verdiskapingen.

For å nå dette skal det legges til rette for økt samarbeid mellom landbruksbasert- og øvrig reiseliv, intensivert markedsarbeid, økt fokus på opplevelse som produkt, bedre rammebetingelser, effektiv og målrettet distribusjon, lokalt eierskap i verdikjeden og økt satsing på forskning og kompetanseheving. Videre anbefaler de å etablere piloter blant produktleverandører, salgsselskaper og lokalmiljøer.

- **ORGANISERING:**

Det er flere alternativer til videre organisering av et nytt produktutviklingsprosjekt og styret i Samarbeidsorganet vil ta stilling til dette og legge fram et forslag for årsmøtet i løpet av mars 2005.

- Arrangere ulike fagseminar her i Beiarn for elveeierne med hovedhensikt å skape motivasjon for å utvikle laksefisketurisme som næring, sette fokus på vertskapsrollen og skape holdninger for mer samarbeid både valdene i mellom og mellom elveeierne og reiselivsnæringa.
- Delta aktivt i prosjektet "Utmarksbasert reiselivsnæring 2004 – 2009", et samarbeidsprosjekt mellom Skogeierforeninga og Bondelaget som også skal starte regionale prosjekt i 2005. Her har vi fått sterke signaler på at vi er en aktuell deltaker i dette Prosjektet når det kommer i gang; både gjennom samtaler med Bondelaget her i Nordland (Halgrim Breie) og Skogeierforening i Trondheim (Thomas Engan).
- I Verdalen har de gjennomført et vellykka produktutviklingsprosjekt og er i ferd med å avslutte et markedsutviklingsprosjekt. Deres modell med å arrangere et forretningsplankurs for elveeiere i samarbeid med Norsk Turistutvikling på Lillehammer kan være en mulig veg og gå for oss her i Beiarn også. På markedssida er målet å lage en overordna markedsplan for hele vassdraget samt en plan for hvert vald/valdsamarbeid.

- **MARKEDSFØRING:**

Alle medlemmer av Samarbeidsorganet samt reiselivsaktørene i bygda vil bli invitert til å delta.

- **FINANSIERING:**

Uansett hvilken måte styret og årsmøtet velger å organisere dette produktutviklingsprosjektet på må det søkes eksterne midler. Innovasjon Norge vil da være en meget aktuell finansør.

